

P L S K I
FADN

SYSTEM ZBIERANIA I WYKORZYSTYWANIA
DANYCH RACHUNKOWYCH Z GOSPODARSTW ROLNYCH

Wskaźniki zmian kosztów bezpośrednich i cen podstawowych produktów rolnych w latach 2007-2008

WARSZAWA 2008

Wskaźniki zmian kosztów bezpośrednich i cen podstawowych produktów rolnych w latach 2007-2008

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ:

mgr inż.	Irena Augustyńska-Grzymek
mgr inż.	Marcin Cholewa
mgr	Mariusz Dziwulski
dr inż.	Aldona Skarżyńska
mgr inż.	Izabela Ziętek

Warszawa 2008

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
- Państwowy Instytut Badawczy
Zakład Rachunkowości Rolnej
00-950 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. nr 984
Tel.: (0 22) 50 54 439
Tel./faks: (0 22) 826 93 22
E-mail: portal@fadm.pl
Internet: www.fadm.pl; www.polskifadm.eu

Sytuacja w latach 2007-2008 **- ceny środków produkcji i ceny produktów rolnych**

Wyniki ekonomiczne gospodarstw rolnych zależą przede wszystkim od poziomu dochodów osiągniętych z poszczególnych produktów roślinnych i zwierzęcych, a dochody te uwarunkowane są między innymi relacjami cen produktów rolnych do cen środków niezbędnych do ich produkcji.

Zgodnie z informacjami GUS¹ **w 2007 roku, w porównaniu do 2006 roku**, odnotowano wzrost produkcji roślinnej o 9,5%. Nastąpił on głównie za sprawą zwiększenia zbiorów większości ziemioplodów rolnych np. zbóż ogółem o 24,6%, ziemniaków o 31,3%, buraków cukrowych o 10,5%, rzepaku i rzepiku o 29,0%, okopowych pastewnych o 3,1%, siana łąkowego o 40,4% oraz warzyw gruntowych o 13,1%. Wzrost zbiorów był przede wszystkim efektem wyższego plonowania roślin wskutek na ogół sprzyjających warunków termiczno-wilgotnościowych w okresie wegetacji, jak też wynikiem zwiększenia powierzchni zasiewów niektórych upraw. Dla przykładu, w 2007 roku w odniesieniu do 2006 roku, średnio w kraju:

- ◆ plony zbóż ogółem wzrosły o 25,0%, a powierzchnia uprawy zmniejszyła – o 0,3%, w tym:
 - ◆ plony pszenicy ogółem wzrosły o 21,6%, natomiast areal uprawy zmniejszył o 2,9%,
 - ◆ plony żyta zwiększyły się o 19,1%, zaś powierzchnia zasiewów zmniejszyła – o 0,1%,
 - ◆ plony jęczmienia ogółem wzrosły o 25,5%, a powierzchnia uprawy wzrosła o 1,0%,
 - ◆ plony owsa wzrosły o 30,7%, a powierzchnia jego uprawy – o 8,1%,
 - ◆ plony pszenżyta ogółem zwiększyły się o 22,8%, a areal zasiewów – o 5,5%,
- ◆ plony ziemniaków ogółem wzrosły o 38,0%, a powierzchnia uprawy zmniejszyła – o 4,6%,
- ◆ plony buraków cukrowych zwiększyły się o 17,1%, a areal uprawy zmniejszył o 5,6%,
- ◆ plony rzepaku i rzepiku wzrosły zaledwie o 0,8%, ale powierzchnia zasiewów – aż o 27,7%.

Rok 2007 był kolejnym, w którym utrzymywał się wysoki popyt krajowy na zboża. Wynikał on między innymi ze stosunkowo dużej produkcji żywca wieprzowego i drobiowego, dla których zboża są podstawowymi paszami. W związku z powyższym, w 2007 roku pomimo znacznie lepszych niż w 2006 roku plonów oraz poprawy jakości ziarna nadal utrzymywała się wzrostowa tendencja cen zbóż. Dla przykładu², średnio w 2007 roku za 1 dt pszenicy w skupie płacono 70,68 zł, czyli o 57,9% więcej niż w 2006 roku, a za 1 dt żyta – 60,21 zł, czyli o 56,3% więcej niż w roku poprzednim. Podobne zmiany cen zbóż wystąpiły na targowiskach. Średnio w 2007 roku za 1 dt pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa płacono na nich odpowiednio o 49,2, 58,3, 48,8 i 56,1% więcej niż średnio w 2006 roku.

¹ *Rolnictwo w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008; *Wyniki produkcji roślinnej w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008.

² *Biuletyn Statystyczny*, nr 6, GUS, Warszawa 2008.

Trochę inaczej kształtowały się ceny ziemniaków. W skupie średnia cena tych ziemniaków w 2007 roku (29,51 zł/dt) była nieco niższa niż w 2006 roku, gdy wynosiła 30,61 zł/dt, ale na targowiskach wzrosła o 12,6% w stosunku do roku poprzedniego (98,34 zł/dt wobec 87,33 zł/dt). Wzrost cen dotyczył także rzepaku i rzepiku. W 2007 roku, pomimo rekordowych zbiorów cena skupu tych produktów wykazywała tendencję wzrostową. We wrześniu za 1 dt rzepaku płacono średnio 105,34 zł, tj. o 10,1% więcej niż przed miesiącem i o 12,3% więcej niż przed rokiem³.

W 2007 roku, w porównaniu z 2006 rokiem, zwiększyła się także produkcja zwierzęca – o 2,6%. Było to wynikiem wzrostu produkcji żywca wołowego (łącznie z cielęcym) o 1,8%, drobiowego – o 7,5%, jaj kurzych – o 1,8% i mleka – o 0,9%⁴.

Przy rekordowo wysokich cenach zbóż ceny żywca wieprzowego, przy dużej jego podaży, były bardzo niekorzystne. W konsekwencji warunki chowu trzody chlewnej były niesprzyjające dla producentów – nastąpił spadek opłacalności produkcji (liczonej jako średnia cena sprzedaży zwierząt do średnich kosztów ich produkcji). W 2007 roku zarówno średnioroczna cena żywca wieprzowego w skupie (3,46 zł/kg), jak i na targowiskach (3,59 zł/kg) były niższe od cen z 2006 roku, które wynosiły odpowiednio 3,56 i 3,61 zł/kg. Targowiskowa cena prosiąt (83,21 zł/szt.) była również niższa – o 22,4%.

W porównaniu do ostatnich lat okresu przedakcesyjnego, poprawiły się trochę w Polsce ekonomiczne wyniki chowu bydła. Niestety, w 2007 roku przy stosunkowo wysokiej podaży wołowego żywca rzeźnego na rynku, średnioroczna cena jego skupu wynosiła 3,94 zł/kg i była niższa o 2,5% w odniesieniu do 2006 roku. Pomimo trochę lepszej sytuacji cenowej na targowiskach, gdzie w 2007 roku za 1 kg żywca wołowego płacono średnio 4,31 zł, czyli o 1,2% więcej niż w 2006 roku, znaczny wzrost cen pasz pogłębił spadek dochodowości produkcji tego żywca w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2007 roku wyraźnie wzrosły ceny mleka krowiego, co przyczyniło się do wzrostu dochodowości jego produkcji. W skupie za 1 hl mleka płacono średnio 107,12 zł, tj. o 15,3% więcej niż w 2006 roku. Na targowiskach cena mleka wynosiła 142 zł/hl i też była wyższa niż w 2006 roku – o 6,8%. Niestety wzrosły także targowiskowe ceny zwierząt wchodzących do stada. Za krowę dojną płacono średnio 2364 zł, a za jałówkę hodowlaną – 1523 zł, odpowiednio o 4,2 i 6,5% więcej niż w roku poprzednim.

Spośród głównych produktów zwierzęcych największy wzrost cen dotyczył żywca drobiowego. Przy rosnącej podaży tego produktu, średnia cena jego skupu w 2007 roku (3,52 zł/kg) była wyższa o 27,5% w odniesieniu do 2006 roku. Pomimo znacznego wzrostu cen pasz, wysokie ceny żywca drobiowego pozwoliły w 2007 roku na utrzymanie opłacalności produkcji na zadowalającym poziomie⁵.

³ *Biuletyn Statystyczny*, nr 6, GUS, Warszawa 2008; *Rolnictwo w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008.

⁴ *Rolnictwo w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008.

⁵ Patrz odnośnik 3.

W 2007 roku, w odniesieniu do 2006 roku, wzrosły ceny detaliczne większości środków do produkcji rolnej. Materiał siewny, rozmnożeniowy i nasadzeniowy podrożał średnio o 32,8%, pasze – o 16,2%, nawozy mineralne – o 6,6% (w tym najbardziej nawozy azotowe – o 8,4%), paliwa, oleje i smary techniczne – o 4,2%, usługi maszynowe – o 3,9%, maszyny i narzędzia rolnicze – o 3,1%, zwierzęta hodowlane i ptactwo – o 2,3%, usługi weterynaryjne – o 1,2%, a środki ochrony roślin – o 1,1%⁶.

Według danych GUS, w 2007 roku dynamika cen produktów rolnych sprzedawanych przez rolników była wyższa niż dynamika cen i usług przez nich zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej, inwestycyjne i konsumpcyjne. Wskaźnik relacji cen („nożyce cen”) był korzystny dla rolnictwa i wynosił 107,7⁷.

W okresie wegetacji roślin uprawnych, których zbioru dokonano **w 2008 roku** agrometeorologiczne warunki uprawy były raczej niekorzystne. W przypadku zbóż ozimych, pomimo sprzyjającej aury przed wejściem roślin w stan spoczynku i w trakcie jego trwania, nocne spadki temperatury oraz niedostateczna ilość opadów wiosną 2008 roku (w miesiącach IV-VI) i intensywne deszcze w lipcu i sierpniu przyczyniły się do obniżenia plonów większości z nich. Te same warunki pogodowe były nieco korzystniejsze dla ozimych form rzepaku i rzepiku, z których uzyskano trochę wyższe plony niż w 2007 roku. Pomimo wczesnej wiosny, sprzyjającej szybszym siewom i nasadzeniom, a w konsekwencji wydłużeniu okresu wegetacji, niekorzystny układ pogody w trakcie jego trwania przyczynił się do obniżenia w 2008 roku, w porównaniu z rokiem 2007, plonów zbóż jarych – w tym kukurydzy na ziarno, jak też plonów rzepaku i rzepiku jarego oraz ziemniaków i buraków cukrowych⁸.

W 2008 roku zwiększono powierzchnię zasiewów zbóż ogółem, ale zmniejszono areal uprawy wielu innych roślin np. rzepaku i rzepiku, ziemniaków, buraków cukrowych i warzyw gruntowych. Poziom plonów oraz powierzchnia uprawy zadecydowały o wielkości zbiorów poszczególnych ziemiopłodów; według GUS w 2008 roku zbiory wielu z nich były niższe niż w 2007 roku⁹ (tabela 1).

Z danych GUS wynika, że w pierwszym półroczu 2008 roku na rynku rolnym przeważały tendencje wzrostowe cen głównych produktów roślinnych. Średnio w miesiącach I-VI 2008 roku znacząco wyższe były, w porównaniu do średniorocznych cen z 2007 roku, ceny pszenicy (87,75 zł/dt) i żyta (72,77 zł/dt) w skupie – odpowiednio o 24,2 i 20,9%, jak i na targowiskach – kolejno o 20,0 i 15,6%. Wyższe były również targowiskowe ceny jęczmienia (85,52 zł/dt) i owsa (76,72 zł/dt) – odpowiednio o 20,2 i 16,4%.

⁶ Patrz odnośnik 4.

⁷ Jak wyżej.

⁸ *Przedwzrostkowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych*, GUS, Warszawa 2008; *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Sierpień 2008 r.*, GUS, Warszawa 2008.

⁹ Patrz odnośnik 8.

Podrożały także ziemniaki w skupie, za które płacono wówczas (I-VI 2008 roku) średnio 42,10 zł/dt, tj. o 42,7% więcej niż średnio w 2007 roku. Jednak na targowiskach cena 1 dt ziemniaków (56,35 zł) była o tyle samo niższa (o 42,7%) niż średnioroczna cena z roku poprzedniego. W miesiącach lipiec-sierpień 2008 roku obserwowano spadek cen wymienionych powyżej zbóż oraz ziemniaków¹⁰.

Tabela 1

Plony, powierzchnia uprawy oraz zbiory głównych roślin uprawnych w 2008 roku *

Lp.	Wyszczególnienie	Plony		Powierzchnia uprawy		Zbiory	
		2008 rok (dt/ha)	2007 rok =100	2008 rok (mln ha)	2007 rok =100	2008 rok (mln ton)	2007 rok =100
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Zboża ogółem	31,5	96,9	8,6	103,0	27,1	100,0
2	w tym: pszenica	39,4	100,0	x	x	9,0	107,8
3	żyto	24,3	102,5	x	x	3,4	108,5
4	jęczmień	29,5	90,8	x	x	3,6	88,9
5	owies	22,9	91,2	x	x	1,3	86,3
6	pszenżyto	32,9	100,0	x	x	4,4	105,7
7	mieszanki zbożowe	25,2	89,0	x	x	3,6	85,5
8	kukurydza na ziarno	56,9	86,6	0,3	123,2	1,8	106,6
9	Rzepak i rzepik ogółem	27,0	101,1	0,8	96,8	2,1	97,9
10	Ziemniaki	189	91,3	0,5	96,4	10,4	88,0
11	Buraki cukrowe	434	88,8	0,2	86,3	9,3	73,0
12	Warzywa gruntowe	x	x	x	x	4,4	87,8

* - Źródła danych: *Przedwzrostkowy szacunek głównych ziemioplodów rolnych i ogrodniczych*, GUS, Warszawa 2008; *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Sierpień 2008 r.*, GUS, Warszawa 2008.

[x] - Informacje nie są prezentowane.

Badania GUS wykazały, że w porównaniu do 2006 roku pogłowie trzody chlewnej ulega w Polsce stopniowemu zmniejszaniu. W lipcu 2006 roku liczebność wspomnianych zwierząt określono na 18,9 mln sztuk. W analogicznym miesiącu 2007 roku pogłowie to było mniejsze o 4,0%. Natomiast w lipcu 2008 roku przyjęło poziom 15,4 mln sztuk, tj. o 14,9% niższy niż w lipcu roku poprzedniego. Sytuacja taka wynika przede wszystkim z niskiej, w ostatnich latach, opłacalności produkcji żywca wieprzowego. Spadek pogłowia trzody chlewnej przyczynia się do wzrostu cen tego żywca, co uwidoczniło się w danych z 2008 roku. Średnio w pierwszym półroczu wspomnianego roku, w odniesieniu do całego 2007 roku cena skupu żywca wieprzowego (3,70 zł/kg) była wyższa o 6,9%, a cena targowiskowa tego produktu (3,76 zł/kg) wzrosła o 4,7%. W miesiącach VII-VIII 2008 roku ceny żywca wieprzowego nadal rosły, zarówno w skupie, jak i na targowiskach, osiągając w sierpniu średni poziom 4,51 zł/kg w skupie i 4,39 zł/kg na targowiskach. Jednak z powodu wysokich cen pasz, ekonomiczne warunki produkcji trzody chlewnej nie uległy dotychczas (III kwartał 2008 roku) wyraźnej poprawie¹¹.

¹⁰ *Biuletyn Statystyczny*, nr 6 i nr 8, GUS, Warszawa 2008.

¹¹ *Pogłowie trzody chlewnej według stanu w końcu lipca 2008 roku*, GUS, Warszawa 2008; *Biuletyn Statystyczny*, nr 6 i nr 8, GUS, Warszawa 2008.

Pogłowie bydła w Polsce wykazuje tendencję wzrostową. W czerwcu 2006 roku jego liczebność wynosiła 5,6 mln sztuk, w czerwcu 2007 roku była wyższa o około 90 tys. sztuk, a w czerwcu 2008 roku o kolejne 60 tys. sztuk, tj. o 1,1% w porównaniu z czerwcem 2007 roku, przy czym liczebność krów zwiększyła się o wówczas 0,7%, a pozostałego bydła – o 1,4%. Wzrostowi pogłowia bydła sprzyjał stopniowy wzrost cen skupu żywca wołowego w pierwszym półroczu 2008 roku, szczególnie ze względu na duży popyt na mięso wołowe na rynkach unijnych. Średnio w okresie I-VI 2008 roku cena skupu żywca wołowego (4,06 zł/kg) przewyższała średnioroczną cenę z 2007 roku o 3,0%, a cena targowiskowa (4,43 zł/kg) – o 2,8%. W lipcu 2008 roku cena skupu żywca wołowego wyraźnie się obniżyła, przyjmując poziom 4,03 zł/kg, a w sierpniu wzrosła do 4,10 zł/kg. Natomiast na targowiskach za 1 kg tego żywca w lipcu płacono 4,35 zł, a w sierpniu o 0,04 zł mniej. Produkcja żywca wołowego nadal nie jest opłacalna, w przeciwieństwie do produkcji żywca drobiowego. Średnio w okresie I-VIII 2008 roku cena skupu tego ostatniego (3,52 zł/kg) była równa średniorocznej cenie z 2007 roku.

Zgodnie z danymi GUS, w pierwszym półroczu 2008 roku odnotowano zwiększoną podaż mleka w porównaniu z analogicznym okresem 2007 roku. Było to wynikiem zarówno wzrostu pogłowia krów, jak i ich wydajności. W konsekwencji, w kolejnych miesiącach 2008 roku cena mleka obniżyła się ze 124,55 zł/hl w styczniu do 101,82 zł/hl w czerwcu. Jednak średnia cena z okresu I-VI 2008 roku (112,65 zł/hl) była wyższa o 5,2% niż średnioroczna cena z 2007 roku. W lipcu i sierpniu 2008 roku tendencja spadkowa cen skupu mleka krowiego nadal się pogłębiała. Ostatecznie, średnio w okresie I-VIII cena mleka (108,18 zł/hl) była niemal równa średniorocznej cenie z 2007 roku (107,12 zł/hl).

W odniesieniu do całego 2007 roku, średnio w okresie I-VI 2008 roku wyraźnie podrożały krowy dojne – o 6,9% (we wspomnianym okresie 2008 roku targowiskowa cena krowy wynosiła 2527 zł wobec 2364 zł w 2007 roku). W lipcu 2008 roku cena krowy (2406 zł) była niższa niż w każdym z poprzednich 6. miesięcy, a w sierpniu wzrosła do 2490 zł. Analizując targowiskowe ceny jątówek hodowlanych oraz prosiąt obliczono, że w okresie I-VIII 2008 roku średnia cena tych pierwszych (1513 zł/szt.) była nieznacznie niższa – o 0,7%, a drugich (87,39 zł/szt.) trochę wyższa – o 5,0% niż średnio w 2007 roku¹².

Rozpatrując relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji (ciągnika „Ursus 2812”, saletry amonowej, mieszanki paszowej „PT-2” i oleju napędowego letniego) do cen skupu głównych produktów rolnych obliczono, że w II kwartale 2008 r. w odniesieniu do II kwartału 2007 r., przy wyższych cenach zbóż i żywca wieprzowego na ogół poprawiły się ich relacje cenowe do wymienionych środków produkcji. Pogorszyły się zaś relacje cenowe żywca wołowego i mleka do tych środków (z wyjątkiem ciągnika)¹³.

¹² *Pogłowie bydła i owiec według stanu w czerwcu 2008 r.*, GUS, Warszawa 2008; *Biuletyn Statystyczny*, nr 6 i nr 8, GUS, Warszawa 2008.

¹³ *Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. I półrocze 2008 r.*, GUS, Warszawa 2008.

System wspierania produkcji rolnej

Od 2004 roku Polska należy do struktur Unii Europejskiej, w związku z czym objęta została Wspólną Polityką Rolną. Rząd Polski i Minister Rolnictwa na politykę krajową może oddziaływać w sposób bezpośredni i pośredni. Jednym z instrumentów w ramach systemów bezpośredniego wsparcia dochodów rolników są płatności. Polscy rolnicy zostali objęci uproszczonym systemem płatności bezpośrednich. Wsparcie finansowe udzielane jest rolnikom proporcjonalnie do powierzchni upraw. Po raz pierwszy płatności bezpośrednie zostały wypłacone polskim rolnikom w 2004 roku po akcesji Polski do Unii Europejskiej. Grupie około 1,4 miliona beneficjentów przekazane zostało 8,6 miliarda złotych. W 2008 roku ARiMR realizuje już piątą kampanię płatności bezpośrednich.

Ustawa z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach do gruntów rolnych i płatności cukrowej (Dz. U. Nr 35, Poz. 217), zmieniona przez ustawę z dnia 29 lutego 2008 r. *o zmianie ustawy o płatnościach do gruntów rolnych i płatności cukrowej oraz ustawy o opłacie skarbowej*, stanowi podstawę prawną określającą zadania oraz właściwość organów i jednostek organizacyjnych w zakresie dotyczącym płatności, jak i zasady i tryb ich przyznawania rolnikom. Obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 września 2008 r. został ogłoszony jednolity tekst ustawy, której tytuł otrzymał brzmienie „**o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego**”.

Rodzaje płatności bezpośrednich przyznawane rolnikom w 2008 roku¹⁴:

1. **jednolita płatność obszarowa** – grunty rolne, które były utrzymywane w dobrej kulturze rolnej na dzień 30 czerwca 2003 r. Do gruntów rolnych zalicza się użytki rolne obejmujące: grunty orne, trwałe użytki zielone, trwałe plantacje oraz ogródki przydomowe,
2. **krajowe uzupełniające płatności obszarowe:**
 - a. płatność do powierzchni upraw podstawowych – rolnikowi, który w danym roku spełnia warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej, przysługują płatności uzupełniające do powierzchni upraw podstawowych, położonych na działkach rolnych objętych wnioskiem o przyznanie jednolitej płatności obszarowej,
 - b. płatność do powierzchni uprawy chmielu (płatność związana z produkcją),
 - c. płatność do powierzchni uprawy chmielu (płatność niezwiązana z produkcją),
 - d. płatność do powierzchni roślin przeznaczonych na paszę, uprawianych na trwałych użytkach zielonych (płatność zwierzęca) – przysługuje ona rolnikowi, który w okresie od 1 kwietnia 2005 r. do 31 marca 2006 r. był posiadaczem bydła lub

¹⁴ <http://www.arimr.gov.pl>.

owiec, kóz lub koni, które w tym okresie były wpisane lub zostały zgłoszone przez tego rolnika lub jego małżonka do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych lub do rejestru koniowatych oraz we wniosku o przyznanie płatności w roku 2006 zadeklarował trwałe użytki zielone oraz trawy na gruntach ornych, do których przyznano płatność uzupełniającą do powierzchni trwałych użytków zielonych lub do powierzchni upraw traw przeznaczonych na paszę uprawianych na gruntach ornych.

3. **płatność do upraw roślin energetycznych,**

4. **płatność cukrowa** – przysługuje ona rolnikowi, który spełnia w danym roku warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej i złożył wniosek o przyznanie tej płatności i który zawarł na rok gospodarczy 2006/2007 z producentem cukru umowę dostawy buraków cukrowych albo na rok gospodarczy 2005/2006 umowę dostawy buraków cukrowych z producentem cukru, który zrzekł się w roku gospodarczym 2006/2007 przyznanej kwoty,

5. **pomoc *de minimis* do rzepaku.**

W 2008 roku, zgodnie z **Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 marca 2008 r.** (Dz. U. nr 44 poz. 265) w sprawie rodzajów roślin objętych płatnością uzupełniającą oraz szczegółowych warunków i trybu przyznawania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz z rozporządzeniem zmieniającym **z 19 sierpnia 2008 r.** (Dz. U. nr 157 poz. 987), płatnością uzupełniającą do powierzchni upraw są objęte następujące rodzaje roślin uprawiane w plonie głównym:

- zboża,
- rośliny oleiste – rzepak, rzepik, słonecznik i soja,
- rośliny wysokobiałkowe – bób, bobik, łubin słodki i groch siewny,
- rośliny strączkowe – wyka siewna, soczewica jadalna i ciecierzycza pospolita,
- rośliny strączkowe pastewne,
- orzechy – orzechy włoskie i leszczyna,
- len włóknisty i oleisty,
- konopie na włókno,
- rośliny przeznaczone na materiał siewny kategorii elitarny i kwalifikowany (zboża, oleiste i włókniste, trawy i motylkowate),
- rośliny motylkowate drobnonasienne,
- rośliny okopowe pastewne, z wyłączeniem ziemniaków pastewnych,
- trawy na trwałych użytkach zielonych przeznaczone na susz paszowy,
- mieszanki roślin motylkowatych drobnonasiennych z trawami.

Rodzaje roślin wymienione powyżej obejmuje się płatnością uzupełniającą również w przypadku ich uprawy w formie mieszanek.

Dla 2008 roku terminem operacyjnym do przeliczenia EUR na waluty krajowe jest ostatni dzień września; kurs wymiany wynosi: 1 EUR = 3,3967 PLN (wg Europejskiego Banku Centralnego).

Stawka jednolitej płatności obszarowej na 2008 rok wynosi 339,31 zł/ha. Stawki płatności uzupełniających dla poszczególnych upraw określone są corocznie, w drodze odpowiedniego rozporządzenia, uwzględniając założenia do ustawy budżetowej na dany rok oraz zobowiązania Polski zawarte w umowach międzynarodowych.

W **Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 listopada 2008 roku** w sprawie stawek płatności uzupełniających za 2008 r. podano następujące stawki tych płatności do 1 ha powierzchni:

- 269,32 zł – płatność do grupy upraw podstawowych,
- 379,55 zł – płatność zwierzęca,
- 407,60 zł – płatność do powierzchni uprawy chmielu związanej z produkcją,
- 591,50 zł – płatność do powierzchni uprawy chmielu niezwiązanej z produkcją.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa jako agencja płatnicza realizuje zadania w zakresie płatności bezpośredniej, płatności uzupełniającej oraz płatności cukrowej. Płatności dla plantatorów ziemniaków w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej oraz płatności dla producentów surowca tytoniowego, przyznaje i wypłaca w odrębnym trybie Agencja Rynku Rolnego.

Rachunek kosztów i dochodów badanych produktów rolniczych dla 2007 i 2008 roku uwzględnia stawki płatności uzupełniającej do 1 ha uprawy ziemiopłodów. W odniesieniu do działalności produkcji zwierzęcej uwzględnia płatność zwierzęcą oraz płatność uzupełniającą w przeliczeniu na zaangażowaną pozostałą powierzchnię paszową. W przypadku buraków cukrowych w rachunku ujęta została płatność cukrowa.

Tabela 2

Wskaźniki zmian cen towarów, tj. składników kosztów bezpośrednich produkcji roślinnej w latach 2007-2008 ^a

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-VII 2008 / 2007
			2007	I-VII 2008	
1	2	3	5	6	8
	MATERIAŁ SIEWNY				
1	Pszenica ozima	100 kg	147,59	184,49	1,250
2	Pszenica jara*	100 kg	149,10	186,38	1,250
3	Żyto*	100 kg	145,74	182,18	1,250
4	Jęczmień jary	100 kg	139,50	177,77	1,274
5	Pszenżyto*	100 kg	146,74	183,43	1,250
6	Mieszanki zbożowe	100 kg	138,52	179,78	1,298
7	Owies	100 kg	137,53	181,79	1,322
8	Zboża podstawowe z mieszankami zboż. średnio				1,271
9	Gryka	100 kg	281,39	299,50	1,064
10	Rzepak	100 kg	3 147,01	2 874,92	0,914
11	Kukurydza	1 porcja	146,88	148,66	1,012
12	Ziemniaki jadalne	100 kg	218,01	129,16	0,592
13	Buraki cukrowe**	1 jed. siew.	543,17	529,43	0,975
14	Buraki pastewne	100 kg	1 512,75	1 623,80	1,073
15	Trawy	100 kg	1 070,00	1 123,00	1,050
16	Koniczyna czerwona	100 kg	1 341,42	1 486,47	1,108
17	Seradela	100 kg	821,52	1040,69	1,267
18	Łubin pastewny wąskolistny	100 kg	249,63	290,75	1,165
	NAWOZY MINERALNE				
19	Mocznik 46%	100 kg	105,36	130,24	1,236
20	Saletrzak 28%	100 kg	75,12	88,20	1,174
21	Saletra Amonowa 33-34%	100kg	85,04	102,80	1,209
22	Średnio nawozy azotowe				1,206
23	Superfosfat granulowany wzbogacony/potrójny (40%/46%)	100kg	94,20	160,28	1,701
24	Superfosfat granulowany (20%)	100 kg	64,16	80,12	1,249
25	Średnio nawozy fosforowe				1,475
26	Sól potasowa 57%	100 kg	91,64	139,36	1,521

27	Polifoska (8-24-24)	100 kg	115,08	166,36	1,446
28	Fosforan amonu (18-46)	100 kg	125,60	201,40	1,604
29	Polimag granulowany	100 kg	97,96	138,28	1,412
30	<i>Średnio wieloskładnikowe</i>				1,487
31	Nawóz węglanowy, wapniowo-magnezowy 48-53% CaO	100 kg	41,13	43,80	1,065
32	Nawóz wapniowy, tlenkowy 60% CaO	100 kg	56,03	63,52	1,134
33	<i>Średnio nawozy wapniowe</i>				1,099
NAWOZY ORGANICZNE					
34	Obornik	100 kg	25,73	27,84	1,082
35	ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN, średnio				1,077
UBEZPIECZENIE PRODUKCJI ROŚLINNEJ ^b					
36	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt lnu	PLN	3,58	3,54	0,989
37	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt tytoniu	PLN	7,83	8,42	1,075
38	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt pszenicy	PLN	2,76	2,75	0,996
39	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt rzepaku	PLN	3,73	3,80	1,019
40	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt buraków cukrowych	PLN	5,72	2,78	0,486
Składniki kosztów, które mogą oddziaływać na poziom kosztów specjalistycznych produkcji roślinnej					
41	Energia elektryczna	100 kWh	44,79	49,15	1,097
42	Koks opałowy, orzech II	1 t	751,83	884,06	1,176
43	Węgiel kamienny, klasa I, kostka	1 t	537,99	585,01	1,087
44	Benzyna bezołowiowa 95-oktanowa, "Euro-Super"	1 l	4,25	4,45	1,047
45	Benzyna bezołowiowa 98-oktanowa	1 l	4,46	4,67	1,047
46	Olej napędowy, letni	1 l	3,76	4,55	1,210
47	Olej napędowy, zimowy	1 l	3,82	4,14	1,084
48	Olej opałowy "Ekoterm Plus"	1 l	2,51	3,06	1,219
49	Wynajem powierzchni w obcych budynkach	m ²	15,59	16,52	1,060
50	Oplaty targowiskowe związane ze sprzedażą ziemiopłodów	1 dzień	11,93	12,20	1,023

* W 2007 r. średnia cena detaliczna wg GUS, w 2008 r. szacunek ekspertów IERiGŻ-PIB, (wg wskaźnika zmiany ceny pszenicy ozimej).

** W latach 2007-2008 szacowana średnia cena detaliczna (wg średnich cen z wybranych cukrowni).

^a Według niepublikowanych danych GUS.

^b Ubezpieczenie od gradu, przymrozków, powodzi lub huraganu.

Tabela 3

Wskaźniki zmian cen towarów, tj. składników kosztów bezpośrednich produkcji zwierzęcej w latach 2007-2008 ^a

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-VII 2008 / 2007
			2007	I-VII 2008	
1	2	3	5	6	8
KOSZT ZWIERZĄT ZAKUPYWANYCH W CELU WYMIANY STADA					
1	Prosięta*	1 szt.	83,21	84,51	1,016
2	Krowy mleczne*	1 szt.	2 364,00	2 510,00	1,062
3	Jalówki 1-roczone*	1 szt.	1 523,00	1 496,00	0,982
4	Pisklęta mięsne	1 szt.	1,60	1,73	1,081
5	Pisklęta ogólnego użytku	1 szt.	1,55	1,68	1,084
PASZE TOWAROWE					
6	Koncentrat dla tuczników	100 kg	163,52	180,91	1,106
7	Koncentrat dla warchlaków	100 kg	185,45	203,89	1,099
8	Koncentrat dla loch	100 kg	166,35	183,07	1,101
9	Koncentrat dla krów mlecznych	100 kg	139,23	156,86	1,127
10	Mieszanka dla loch niskoprośnych	100 kg	107,47	128,40	1,195
11	Mieszanka dla loch wysokoprośnych i karmiących	100 kg	114,57	133,03	1,161
12	Mieszanka dla prosiąt	100 kg	172,58	191,41	1,109
13	Mieszanka dla tuczników PT 2	100 kg	96,22	114,36	1,189
14	Mieszanka dla krów wysokomlecznych	100 kg	103,76	124,90	1,204
15	Mieszanka dla bydła dorosłego	100 kg	102,21	120,75	1,181
16	Mieszanka dla cieląt i jagniąt C-J	100 kg	120,18	138,49	1,152
17	Mieszanka dla kur niosek DJ 1	100 kg	117,18	136,91	1,168
18	Mieszanka dla kurcząt hodowlanych	100 kg	123,86	147,10	1,188
19	Mieszanka dla kurcząt rzeźnych	100 kg	129,83	151,50	1,167
20	Ziarna i śrutę zbożowe	100 kg	69,78	82,67	1,185
21	Otręby (pszenne + żytnie)	100 kg	59,16	72,42	1,224
22	Wysłodki Suche	100 kg	67,50	56,00	0,830
23	Inne Treściwe	100 kg	100,04	139,31	1,393
24	Dodatki mineralne (uniwersalne)	100 kg	232,35	256,06	1,102
25	Mleko Pełne Własne	1 litr	1,42	1,66	1,169
26	Mleko Chude - bazą do przeszac. był stary cennik	1 litr	0,19	0,20	1,053
27	Preparat mlekozastępczy dla cieląt	100 kg	441,15	469,65	1,065

28	Ziemniaki pastewne*	100 kg	30,40	31,31	1,030
29	Siano*	100 kg	32,57	35,95	1,104
30	Słoma*	100 kg	25,73	27,84	1,082
	PASZE NIETOWAROWE OBCE				
31	Okopowe pastewne (buraki pastewne)*	100 kg	25,96	23,69	0,913
32	Zielonki*	100 kg	32,57	35,95	1,104
33	Kiszonki*	100 kg	1,73	2,06	1,191
34	Wysłodki świeże	100 kg	1,73	2,06	1,191
35	Liście buraczane	100 kg	2,44	2,91	1,193
	UBEZPIECZENIE PRODUKCJI ZWIERZĘCEJ ^b				
36	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 sztuki bydła	PLN	6,84	6,90	1,009
37	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 tucznika				1,009
38	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 konia	PLN	9,01	9,10	1,010
39	Usługi weterynaryjne - wg wskaźnika GUS	PLN	22,15	22,54	1,018
40	Opłata za podkucie 1 kopyta konia	PLN	34,93	35,03	1,003
41	Badanie kliniczne krwi	PLN	22,81	24,19	1,060
42	Krycie krów	PLN	47,73	49,80	1,043
	Składniki kosztów, które mogą oddziaływać na poziom kosztów specjalistycznych produkcji zwierzęcej				
43	Energia elektryczna	100 kWh	44,79	49,15	1,097
44	Koks	1 t	751,83	884,06	1,176
45	Węgiel kamienny, klasa I, kostka	1 t	537,99	585,01	1,087
46	Benzyna bezołowiowa 95-oktanowa, "Euro-Super"	1 l	4,25	4,45	1,047
47	Benzyna bezołowiowa 98-oktanowa	1 l	4,46	4,67	1,047
48	Olej napędowy, letni	1 l	3,76	4,55	1,210
49	Olej napędowy, zimowy	1 l	3,82	4,14	1,084
50	Olej opałowy "Ekoterm Plus"	1 l	2,51	3,06	1,219
51	Wynajem powierzchni w obcych budynkach	m ²	15,59	16,52	1,060
52	Opłaty targowiskowe związane ze sprzedażą zwierząt	1 dzień	11,93	12,20	1,023

* Średnia cena w obrocie targowiskowym.

^a Według niepublikowanych danych GUS.

^b Ubezpieczenie od padnięcia lub dobiecia z konieczności.

Tabela 4

Wskaźniki zmian cen wybranych produktów rolnych w latach 2007-2008

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-X 2008 / 2007
			2007	I-X 2008	
1	2	3	5	6	8
1	Pszenica ^a	1 dt	70,68	68,33	0,967
2	Żyto ^a	1 dt	60,21	54,54	0,906
3	Jęczmień ^b	1 dt	71,16	81,02	1,139
4	Rzepak ^c	1 dt	95,66	126,15	1,319
5	Ziemniaki ^a	1 dt	29,51	29,60	1,003
6	Buraki cukrowe ^c	1 dt	11,28	9,39	0,832
7	Mleko ^a	1 litr	1,07	1,05	0,981
8	Żywiec wołowy ^a	1 kg	3,94	4,07	1,033
9	Żywiec wieprzowy ^a	1 kg	3,46	3,99	1,153
10	Żywiec drobiowy ^a	1 kg	3,52	3,53	1,003

^a Ceny w skupie, średnia z 2007 r. oraz średnia w okresie I-X 2008 r.; wg danych GUS.

^b Ceny w obrocie targowiskowym, średnia z 2007 r. oraz średnia w okresie I-X 2007 r.; wg danych GUS.

^c W przypadku rzepaku - w 2007 r. średnia cena skupu wg GUS, w 2008 r. szacowana średnia cena skupu wg opinii ekspertów IERIGŻ-PIB
wyliczona z okresu I-VIII 008 r., w przypadku buraków cukrowych - w latach 2007-2008 minimalna cena skupu w przeliczeniu na PLN.

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

